

DESĂVÎRȘIREA
UNITĂȚII NAȚIONAL-STATALE
A POPORULUI ROMÂN.
RECUNOAȘTEREA EI
INTERNAȚIONALĂ.

1918

Documente interne și externe

august 1918 – iunie 1919

Vol. III

UNIVERSITATEA "LUCIAN BLAGA"
- SIBIU -
INVENTARIAT 1998

EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ
BUCUREȘTI, 1986

116.095 86

CUPRINS

Notă asupra volumelor III—VI.....	VII
Lista abrevierilor	X
Introducere.....	XI
Introduction	LXIII
Lista documentelor	LXXXVI
List of documents	CII
Documente	1

LISTA DOCUMENTELOR

457. 1918 august <4>/17. Studiu al lui Emmanuel de Martonne, profesor de geografie la Sorbona, secretar general al Comitetului de Studii de pe lângă Conferința de Pace de la Paris, intitulat *Transilvania*, în care analizează originea și evoluția naționalităților din Transilvania, subliniind originea latină și preponderența populației românești; referiri la justetea drepturilor românilor din teritoriile aflate sub dominația străină, care corespund principiilor asupra drepturilor naționalităților adoptate de Puterile Antantei.
458. 1918 septembrie <16>/29. Convenția de armistițiu cu Bulgaria.
459. 1918 <octombrie 21>/noiembrie 3. Armistițiu încheiat între Puterile Aliate și Asociate și Austro-Ungaria.
460. 1918 <octombrie 22>/noiembrie 4, Paris. Notă a Consiliului Național al Unității Române către Stephen Jean-Marie Pichon, ministrul afacerilor externe al Franței, privind cererea românilor din Transilvania de a se desprinde de Austro-Ungaria și de a fi tratați la fel ca alte națiuni eliberate.
461. 1918 <octombrie 22>/noiembrie 4, Paris. Scrisoare a lui Take Ionescu, președintele Consiliului Național al Unității Române, către St. Pichon, ministrul afacerilor externe al Franței, privind activitatea politicienilor români desfășurată în interesul țării și în înțelegere cu Antanta.
462. 1918 <octombrie 23>/noiembrie 5, Washington. Telegramă a lui Robert Lansing, secretar de stat al S.U.A. către însărcinatul cu afaceri ad-interim al României în Statele Unite, prin care îl încredințează de atitudinea binevoitoare a Americii față de România și aspirațiile ei.
463. 1918 <octombrie 24>/noiembrie 6, Washington. Mesaj al lui Robert Lansing, secretar de stat al S.U.A., către guvernul român, transmis prin Legația Statelor Unite de la Iași, privind sprijinul pe care-l vor da Statele Unite României la Conferința de Pace.
464. 1918 octombrie 26/<noiembrie 8>. Declarație privind țelurile comune ale națiunilor independente din Europa Centrală, adoptată la întrunirea de la Philadelphia (S.U.A.), semnată de zece reprezentanți ai popoarelor din această zonă a Europei.
465. 1918 octombrie 28/<noiembrie 10>, Iași. Memoriu remis de guvernul român reprezentanților Puterilor Aliate și Asociate în România, privind sacrificiile de război ale României și reluarea colaborării cu Aliații.
466. 1918 octombrie 28/<noiembrie 10>, Iași. Telegramă a celor patru miniștri ai Puterilor Aliate și Asociate, adresată guvernelor lor, privind intrarea trupelor române în acțiune alături de Aliați.

467. 1918 <octombrie 29>/noiembrie 11. Convenție de armistițiu încheiată între Germania și Puterile Aliate și Asociate.
468. 1918 <octombrie 31>/noiembrie 13, *Belgrad*. Convenție militară referitoare la Armistițiul cu Ungaria.
469. 1918 noiembrie <1>/14. Raport telegrafic, adresat de generalul Constantin Prezan regelui Ferdinand referitor la hotărârile generalului Henri-Mathias Berthelot privind problema Basarabiei, Dobrogei, Transilvaniei și Banatului.
470. 1918 noiembrie <15>/28 și <noiembrie 22>/decembrie 5. Memoriu adresat de Legația României la Paris ministrului afacerilor externe al Franței, cuprinzând doleanțele națiunii române din Transilvania și Ungaria în legătură cu clauzele Armistițiului semnat de Puterile Aliate și Asociate cu Ungaria; memoriu al lui Iuliu Maniu, președintele Consiliului Național al Românilor din Transilvania și Ungaria, referitor la aceleași probleme; aide-mémoire al Legației României la Paris, prin care solicită schimbarea clauzelor din Armistițiu referitoare la administrarea teritoriilor locuite de români.
471. 1918 noiembrie <15>/28, *Paris*. Notă remisă de Legația României la Paris Ministerului Afacerilor Externe al Franței, privind împuternicirea delegaților Consiliului Național al Românilor din Transilvania și Ungaria de a discuta modificarea condițiilor de Armistițiu.
472. 1918 noiembrie 29/<decembrie 12>. Marele Cartier General al Armatei române informează Comandamentul Armatei franceze de la Dunăre despre acțiunile trupelor ungare împotriva populației române rămase sub ocupația ungară și cere ocuparea imediată a unor localități din zona de peste Mureș.
473. 1918 decembrie <5>/18. Adresă a șefului Misiunii Militare Aliate către Comisia Ministerială de Armistițiu, conținând ordinul generalului Berthelot, prin care se cere evacuarea Clujului de către trupele ungare și ocuparea lui de către trupele românești.
474. 1918 decembrie <6>/19. Telegramă adresată de șeful Statului Major General al Armatei Române, general Constantin Prezan, colonelului Toma Dumitrescu, atașat pe lângă Comandamentul Armatei Aliate din Orient, privind trecerea trupelor române peste linia de demarcație, stabilită prin Armistițiul de la Belgrad și ocuparea regiunii Dej-Cluj.
475. 1918 decembrie <10>/23, *Budapesta*. Adresă a șefului Misiunii Militare Aliate către Comisia Ministerială de Armistițiu, prin care transmite hotărârea generalului Berthelot de a autoriza Înaltul Comandament Român de a depăși linia de demarcație și de a ocupa cu trupele unele localități considerate puncte strategice.
476. 1918 decembrie 11/<24>. Articol intitulat *Unirea* apărut în ziarul *Socialismul*, în care se evidențiază înfăptuirea statului național unitar român pe bazele celei mai largi democrații și importanța acestui act istoric.
477. 1918 decembrie <12>/25, *Paris*. Notă a Ambasadei Marii Britanii adresată Ministerului Afacerilor Externe al Franței, privind dorința lui George Barclay, ministrul plenipotențiar britanic la București, ca România să fie reprezentată la Conferința de Pace ca aliat.
478. 1918 decembrie 13/26, *București*. Telegramă a lui de Beauvoir de Saint-Aulaire, ministru plenipotențiar al Franței la București, în care face

cunoscută Ministerului Afacerilor Externe al Franței telegrama identică din partea celor patru miniștri aliați despre dreptul României de a-și realiza revendicările ei.

479. *1918 decembrie <18>/31, Budapesta.* Notă către redacția ziarului *Kölnische Zeitung*, privind situația politică din România, partidele politice, atitudinea față de Germania și măsurile guvernului Brătianu.
480. *<1918 decembrie 19>/1919 ianuarie 1, Roma.* Telegramă a ambasadorului Franței la Roma, Camille Barrère, către ministrul de externe al Franței, St. Pichon, prin care înștiințează că ministrul afacerilor externe al Italiei aderă la propunerea Franței privind admiterea României la Conferința de Pace în aceeași calitate și în aceleași condiții cu celelalte state aliate și beligerante.
481. *<1918 decembrie 19>/1919 ianuarie 1, Paris.* Fragment din raportul atașatului militar al Belgiei la Paris, general Joostens, referitor la situația politică și militară din Balcani, conținând informații cu privire la situația militară din România, starea morală a armatei, și problema Banatului.
482. *<1918 decembrie 19>/1919 ianuarie 1.* Articol din ziarul francez *Le Temps* despre primirea organizată la București delegației românilor transilvăneni, sosiți spre a remite actul Unirii.
483. *<1918 decembrie 21>/1919 ianuarie 3, Sibiu.* Adresă a Consiliului Dirigent către Ion I. C. Brătianu, președintele Consiliului de Miniștri, însoțită de un memoriu privind istoricul Maramureșului și dorințele populației din Maramureș pentru a fi prezentate Conferinței de Pace.
484. *<1918 decembrie 21>/1919 ianuarie 3, Cleveland.* Apelul adresat de Comitetul Central Executiv al Ligii Naționale Române, prin care românii din America sînt chemați să sprijine activitatea românilor din țară.
485. *<1918 decembrie 22>/1919 ianuarie 4, București.* Scrisoare a lui George Barclay, ministru britanic la București, adresată lui A. J. Balfour, ministrul afacerilor externe al Marii Britanii, privind unirea necondiționată a Basarabiei cu România și mulțumirea adresată de delegația basarabeană Aliaților, pentru susținerea cauzei naționalităților.
486. *<1918 decembrie 22>/1919 ianuarie 4, Londra.* Raport al ministrului plenipotențiar al Belgiei la Londra, Moncheur, către ministrul afacerilor externe al Belgiei, în legătură cu opinia presei britanice privind participarea Belgiei, României, Serbiei și a altor state interesate la Conferința de Pace.
487. *<1918 decembrie 23>/1919 ianuarie 5, Londra.* Telegramă a însărcinatului cu afaceri al Franței la Londra, A. de Fleuriau, către ministrul afacerilor externe al Franței, prin care înștiințează că guvernul britanic aderă la propunerea Franței ca România să fie recunoscută drept aliată.
488. *<1918 decembrie 24>/1919 ianuarie 6, Paris.* Instrucțiuni ale ministrului de externe al Franței, St. Pichon, către reprezentanții săi de la Londra, Roma, București, Belgrad etc., prin care se propune ca guvernele francez, englez, american și italian să reamintească guvernului român că unirea Transilvaniei și a Banatului cu România poate fi consfințită doar de Conferința de Pace.
489. *<1918 decembrie 25>/1919 ianuarie 7, Paris.* Notă (a Ministerului de Externe al Franței) referitoare la notele de protest ale Consiliului

- Național Român din Transilvania, în legătură cu unele stipulații cu privire la teritoriile locuite de români cuprinse în Armistițiul încheiat de generalul Franchet d'Espérey cu guvernul ungar.
490. <1918 decembrie 27>/1919 ianuarie 9, Sibiu. Proclamația Consiliului Național Germano-Saxon din Transilvania cu privire la hotărîrea populației germane de a se uni cu România.
491. <1918 decembrie 27>/1919 ianuarie 9. Telegramă a generalului Henri-Mathias Berthelot adresată ministrului de război al Franței în legătură cu situația României și drepturile sale de a fi considerată ca veche aliată.
492. <1918 decembrie 28>/1919 ianuarie 10, Sibiu. Scrisoare a președintelui Consiliului Dirigent, Iuliu Maniu, către președintele Consiliului de Miniștri despre hotărîrea Consiliului Național Germano-Saxon din Transilvania, privind alăturarea națiunii săsești la Regatul României.
493. <1918 decembrie 29>/1919 ianuarie 11, București. Extras din scrisoarea unui ofițer din Misiunea Militară Franceză către colonelul Pétin, despre unitatea etnică a românilor de pe ambele versante ale Carpaților și despre primirea entuziastă făcută delegației franceze de către românii din Transilvania și Banat.
494. <1918 decembrie 29>/1919 ianuarie 11. Articol din *The Washington Post*, intitulat *Reorganizări europene*, referitor la destrămarea Imperiului habsburgic.
495. <1918 decembrie 30>/1919 ianuarie 12, București. Telegramă a ministrului plenipotențiar al Franței la București, Saint-Aulaire, către ministrul afacerilor externe al Franței în legătură cu vizita la Paris a lui Ion I. C. Brătianu, determinată de atitudinea Antantei față de România.
496. <1918 decembrie 30>/1919 ianuarie 12. Raport al șefului de stat major al armatei, generalul Constantin Prezan, către Ion I. C. Brătianu, prim-ministru, în legătură cu situația din regiunile Transilvaniei ocupate de armatele ungare și atitudinea ungarilor față de populația română.
497. <1918>. Memorandumul, privind scopurile războiului, adoptat de Conferința laburistă și socialistă interaliată, ținută la Londra.
498. 1919 ianuarie 14, București. Telegramă de felicitare pentru Anul nou 1919, trimisă de regele Ferdinand regelui George al V-lea al Angliei, prin G. Barclay, ambasadorul Marii Britanii la București, în care recunoaște contribuția Angliei la încheierea războiului și restabilirea păcii.
499. 1919 ianuarie 15, Budapesta. Raport al lui E. von Fürstenberg, consul general al Germaniei la Budapesta, către Ministerul de Externe al Germaniei, despre împrejurările în care s-a înfăptuit hotărîrea sașilor de a se alipi la România.
500. 1919 ianuarie 15, Paris. Telegramă a președintelui Consiliului de Miniștri și ministru de război, Georges Clemenceau, către generalul Berthelot, prin care precizează poziția Franței și a celorlalți Aliați față de România.
501. 1919 ianuarie 15, Paris. Scrisoare a președintelui Consiliului de Miniștri al Franței și ministru de război, Georges Clemenceau, adresată generalului Berthelot, referitoare la politica guvernului francez față de

- România, admiterea ei la Conferința de Pace și hotărârile în legătură cu Dobrogea, Banatul și Transilvania.
502. 1919 ianuarie 16, București. Telegramă a ministrului plenipotențiar al Franței la București, Saint-Aulaire, către Ministerul de Externe al Franței, în legătură cu consecințele pe care le-ar putea avea în România știrea că ea nu figurează printre țările ce urmează a fi reprezentate la Conferința de Pace.
503. 1919 ianuarie 16. Raport al generalului Constantin Prezan, înaintat președintelui Consiliului de Miniștri și Comandamentului francez, privind dispozițiile Convențiilor de armistițiu încheiate între Aliați și Austro-Ungaria, la Villa Giusti și Belgrad, cerind luarea de măsuri urgente pentru a revendica teritoriile locuite de români.
504. 1919 ianuarie 17, Berlin. Notă a contelui Kuno Westarp adresată consilierului de legație von Rheinbaben, referitoare la starea de spirit din România față de germani; scumpirea mijloacelor de trai; greva muncitorilor și funcționarilor de stat.
505. 1919 ianuarie 18, Paris. Extras din Protocolul nr. 1 al ședinței plenare a lucrărilor Conferinței preliminarelor de pace. Fragment din discursul președintelui Republicii Franceze, Raymond Poincaré, referitor la mobilul intrării României în război.
506. 1919 ianuarie 19—20. Dare de seamă a Partidului Social-Democrat din Transilvania prezentată la Congresul partidului, în care este reliefată activitatea desfășurată de socialiștii din Transilvania pentru înfăptuirea unirii cu vechea Românie.
507. 1919 ianuarie 20, București. Telegramă a generalului Berthelot către președintele Consiliului de Miniștri și Ministerul de Război al Franței, Georges Clemenceau, prin care își motivează atitudinea sa față de România.
508. 1919 ianuarie 21, Londra. Telegramă a regelui George al V-lea al Marii Britanii adresată regelui Ferdinand, în care se recunosc suferințele și eforturile României, dorindu-i prosperitate.
509. 1919 ianuarie 21, Londra. Memorandum al Foreign Office-ului, exprimând opinia guvernului britanic în problema unirii Banatului și Transilvaniei cu România, problemă considerată a intra în competența Conferinței de Pace.
510. 1919 ianuarie 22, Paris. Telegramă a Ministerului de Externe al Franței, prin care se transmite Legației franceze de la București știrea referitoare la rezultatele întrevederilor lui Ion I. C. Brătianu la Paris și ecoul lor în presa franceză.
511. 1919 ianuarie 22, București. Telegramă a ministrului plenipotențiar al Franței la București, Saint-Aulaire, adresată președintelui Consiliului de Miniștri și ministru de război al Franței, Georges Clemenceau, cu privire la efectul negativ pe care l-ar putea produce plecarea generalului Berthelot de la conducerea Misiunii Militare din România.
512. 1919 ianuarie 25, <Paris>. Fragment din procesul-verbal nr. 2 al ședinței plenare în cadrul Conferinței preliminarelor de pace, cuprinzând intervenția lui Ion I. C. Brătianu cu privire la reprezentarea țărilor mici în Liga Națiunilor.

513. 1919 ianuarie 29. Știre din ziarul francez *Le Temps* despre Adunarea Națională a sașilor, de la Mediaș, la care s-au declarat de acord cu actul politic înfăptuit la 1 decembrie 1918 la Alba Iulia.
514. 1919 ianuarie, (înainte de 30). Ordonanță a Comandantului Trupelor române din Transilvania prin care se stabilesc măsurile necesare asigurării bunei funcționări a căilor ferate.
515. 1919 ianuarie, (înainte de 30). Ordonanță a Comandantului Trupelor române din Transilvania, prin care stabilesc măsurile necesare bunei funcționări a sectorului telegrafo-poștal din zona ocupată de armata română.
516. 1919 ianuarie 30, Paris. Instrucțiuni ale ministrului de externe al Franței către Legația Franței de la București, în care se apreciază hotărîrea României de a nu ocupa dinainte regiunile ce îi vor fi atribuite prin Tratatul de Pace, înștiințînd că puterile participante la Conferință sînt hotărîte a nu ține seama de ocupațiile teritoriale anterioare Tratatului.
517. 1919 februarie 2, Arad. Comunicat al Marelui Cartier General Român despre decizia de a ocupa teritoriul delimitat de Antantă în Transilvania.
518. 1919 februarie 2. Articol din ziarul *Le Temps* privind problema Banatului și necesitatea de a se ajunge la o reglementare prin buna înțelegere între România și Iugoslavia.
519. 1919 februarie 4. Telegramă adresată regelui Ferdinand de către Vasile Stoica, în numele Ligii Naționale Române din America.
520. 1919 februarie 5, București. Telegramă a ministrului plenipotențiar francez la București, Saint-Aulaire, către Ministerul de Externe al Franței în legătură cu aderarea sașilor și a șvabilor din Transilvania și Banat la Unirea cu România.
521. 1919 februarie 6. Scrisoare a comandantului Diviziei 11 infanterie colonială din Transilvania, generalul Farret, către comandantul Armatei franceze și engleze din Orient, generalul Franchet d'Espérey, în legătură cu animozitățile dintre unguri și români în Transilvania.
522. 1919 februarie 8, București. Telegramă a generalului Berthelot către ministrul de război al Franței prin care îl informează asupra știrilor primite din Transilvania, referitoare la ciocnirile sîngeroase organizate de autoritățile militare ungare și atrocitățile comise împotriva populației românești de către unguri.
523. 1919 februarie 13, București. Declarație a Partidului Socialist și a Uniunii Sindicale din România, în legătură cu actul Unirii și dreptul națiunilor la autodeterminare.
524. (1919 februarie 14, Buckingham Palace). Scrisoare de răspuns a regelui George al V-lea al Angliei adresată reginei Maria a României, prin care recunoaște eforturile făcute în război de România și confirmă sprijinul guvernului său pentru cererile României la Conferința de Pace.
525. 1919 februarie 15. Articol din ziarul *Le Temps*, despre propaganda ungară în Elveția împotriva dreptului la autodeterminare al naționalităților, îndeosebi împotriva românilor din Transilvania.

526. 1919 februarie 18. Informare întocmită de Ministerul Afacerilor Externe al Germaniei despre vizita generalului francez Berthelot în Transilvania.
527. 1919 februarie 18. Articol din ziarul *Le Temps*, redând conținutul memoriului întocmit de Ștefan Cicio-Pop despre atrocitățile trupelor ungare împotriva populației românești din Transilvania.
528. 1919 februarie 20, Paris. Instrucțiuni ale președintelui Consiliului de Miniștri, ministru de război al Franței, G. Clemenceau, către Comandantul șef al Armatei Aliate din Orient, generalul Franchet d'Espérey, prin care se transmite telegrama ministrului de externe al Franței referitoare la opinia Franței în privința Dobrogei.
529. 1919 februarie 20. Articol din ziarul *Le Temps*, despre știrile false răspindite de propaganda ungară cu privire la România și substratul acestei acțiuni.
530. 1919 februarie 20. Telegramă cifrată a generalului Berthelot către președintele Consiliului de Miniștri și ministru de război al Franței, G. Clemenceau, în care îi relatează starea de spirit din România legată de problema transilvăneană.
531. 1919 februarie 21. Scrisoare a primului delegat al României la Conferința de Pace adresată ministrului afacerilor externe al Franței, St. Pichon, președintelui comisiei revendicărilor române, André Tardieu și delegatului american, House, despre necesitatea ocupării de către trupele române a teritoriilor ce urmau să revină României.
532. 1919 februarie 22, Paris. Proces-verbal al ședinței Comitetului pentru probleme românești al Conferinței de Pace în cadrul căreia s-a discutat posibilitatea creării unei zone neutre în Transilvania.
533. 1919 februarie 24. Notă adresată de Al. Vaidă-Voievod Consiliului interaliat de război prin care arată că Acordul de armistițiu din 13 noiembrie 1918 a fost încheiat în defavoarea și fără cunoștința românilor și se impune ca trupele române să înainteze pînă la limita teritoriilor românești.
534. 1919 februarie 25, Londra. Articol din ziarul *The Times*, intitulat *Autonomia Transilvaniei*, privind politica internă liberală și modul cum s-a realizat independența.
535. 1919 februarie 26, Paris. Extras din procesul-verbal al ședinței Biroului Conferinței de Pace în cadrul căreia s-a discutat raportul prezentat de reprezentanții militari ai Consiliului Suprem Aliat în legătură cu crearea unei zone neutre în Transilvania.
536. 1919 februarie 26. Telegramă a generalului Berthelot către președintele Consiliului de Miniștri și ministru de război al Franței, G. Clemenceau, referitor la atacul unor trupe ungurești asupra trupelor românești de la Zalău și Șiria.
537. 1919 februarie, Youngstown, Ohio. Moțiune a românilor din S.U.A. adresată guvernelor american și român prin care cer să se aprobe de către Conferința de Pace hotărârile de unire a românilor într-un singur stat.
538. 1919 februarie. Situație statistică, întocmită de Comitetul de studii, semnată de Emm. de Martonne, privind populația de naționalitate

- română și ungară din comitatele limitrofe Transilvaniei în raport cu liniile de demarcație, potrivit statisticii ungare din 1910.
539. 1919 martie 1, Paris. Telegramă a președintelui Consiliului de Miniștri și ministru de război al Franței, G. Clemenceau, către Comandantul șef al Armatelor Aliate din Orient, generalul Berthelot, prin care comunică hotărîrea Conferinței de Pace, din 26 februarie 1919, de a se crea în Transilvania o zonă neutră.
540. 1919 martie 2. Raport al colonelului Tilly către generalul Berthelot și colonelul Vyx, prin care anunță continuarea violențelor comise de armata ungară în regiunea Arad — Oradea Mare, solicitînd luarea de măsuri urgente.
541. 1919 martie 2, Oradea. Raport al Consiliului Național Român din Oradea Mare și Bihor referitor la situația românilor din Transilvania.
542. 1919 martie 3, Paris. Notă a delegației române la Conferința de Pace prezentată generalului Alby, șeful Statului Major al Armatei franceze, referitoare la reglementarea unor probleme privind colaborarea armatei române cu trupele aliate în zona neutră din Transilvania.
543. 1919 martie 3, București. Telegramă a generalului Berthelot către ministrul de război al Franței, G. Clemenceau, prin care îi relatează înmulțirea incidentelor în Transilvania determinate de atacurile ungare asupra frontului român, în special în regiunea Zalău.
544. 1919 <după martie 3>, Buda-pestă. Raport al ofițerului român de legătură pe lingă Misiunea Militară Aliată, maior G. Potopeanu, referitor la atacul ungarilor la Zalău în perioada armistițiului.
545. 1919 martie 7. Adresă a generalului Berthelot către generalul C. Prezan, șeful Statului Major al Armatelor române, conținînd informații referitoare la hotărîrea Conferinței de Pace de a se crea o zonă neutră, între trupele române și ungare din Transilvania, care va fi ocupată de trupele franceze.
546. 1919 martie 9. Articol prin care este salutată declarația Partidului Socialist față de Unire.
547. 1919 martie 11, Londra. Articol din ziarul *The Times*, intitulat *Adevărul despre România Mare*, în care se combate propaganda ungară împotriva României.
548. 1919 martie 12, <Londra>. Articol din ziarul *The Times*, intitulat *Re-nașterea României*, privind condițiile în care se află România în urma războiului și recunoașterea sacrificiilor aduse, care îi dădeau dreptul la satisfacerea revendicărilor sale.
549. 1919 martie 13, <Londra>. Fragment dintr-un articol din ziarul *The Times*, intitulat *Îngrijorări și amînare*, privind situația politică din Ungaria.
550. 1919 martie 14, Paris. Telegramă a lordului Derby, Edward George Villiers Stanley, ministru plenipotențiar al Marii Britanii la Paris, adresată lordului Curzon de Kedleston, George Nathaniel, secretar de stat pentru afaceri externe al Marii Britanii, privind reacțiile violente ale ungarilor, datorită stabilirii liniei de demarcație a zonei neutre în spațiile căreia trebuia să se retragă trupele ungare.

551. 1919 martie 16, Paris. Telegramă a lordului Derby, Edward George Villiers Stanley, ministru plenipotențiar al Marii Britanii la Paris, adresată lordului Curzon de Kedleston, George Nathaniel, secretar de stat pentru afaceri externe al Marii Britanii, cu privire la condițiile în care România ar putea fi ajutată de Aliați pentru a putea face față unor eventuale agresiuni din afară.
552. 1919 martie 18, Budapesta. Raport al lui E. von Fürstenberg, consul general al Germaniei la Budapesta, către Ministerul de Externe al Germaniei, despre starea de spirit din Ungaria, Transilvania și Banat, raporturile încordate dintre naționalități.
553. 1919 martie 19, (Ministerul de Externe) Londra. Telegramă a Foreign Office-ului adresată lordului Derby, ministru plenipotențiar al Marii Britanii la Paris, prin care se întreabă dacă generalul Franchet d'Espérey a primit instrucțiuni pentru acordarea de ajutor armatei române în ocuparea noii granițe în Transilvania.
554. 1919 martie 20. Telegramă a generalului Berthelot către comandantul Armatei Aliate din Constantinopol, generalul Franchet d'Espérey, președintelui Consiliului de Miniștri și ministru de război al Franței, G. Clemenceau, și mareșalului Ferdinand Foch, prin care arată gravitatea situației care ar rezulta pentru România în urma unui atac combinat, purtat simultan de la vest și est.
555. 1919 martie 20. Telegramă trimisă de generalul C. Prezan, Comandamentului Trupelor române din Transilvania, cuprinzând hotărârile luate de Consiliul Suprem Aliat asupra operațiunilor din Transilvania și Ungaria.
556. 1919 martie 20. Notă a Aliaților privind noua linie de demarcație hotărâtă la Versailles, comunicată lui Mihály Károlyi, președintele provizoriu al Republicii Ungare, de către locotenent-colonelul Vyx, șeful Misiunii Militare Aliate la Budapesta.
557. 1919 martie 20. Notă a generalului Berthelot către generalul Prezan prin care-i comunică decizia Conferinței de Pace referitoare la crearea unei zone neutre între români și unguri.
558. 1919 martie 21, Budapesta. Notă de răspuns a președintelui provizoriu al Republicii Ungare, Mihály Károlyi, către șeful Misiunii Militare Aliate la Budapesta prin care face cunoscut că guvernul ungar nu este în măsură să ia cunoștință despre decizia Conferinței de Pace privitoare la zona neutră și să asigure executarea ei și, în consecință, se vede obligat să-și dea demisia.
559. 1919 martie 21. Ordin al Marelui Cartier General român către Comandamentul Trupelor române din Transilvania, prin care dispune măsuri pentru a preveni un atac al trupelor ungare.
560. 1919 martie 22, Belgrad. Notă a Comandantului armatei din Ungaria către generalul comandant al Armatei Dunării, prin care îl informează despre situația din Ungaria.
561. 1919 martie 22 Belgrad. Telegramă a ministrului plenipotențiar al Franței la Belgrad, de Fontenay, către ministrul de externe al Franței, St. Pichon, referitoare la cererea adresată guvernului Károlyi de a retrage trupele ungare din Transilvania; situația politică din Ungaria.

562. 1919 martie 22. Proclamație a lui Mihály Károlyi către poporul ungar prin care anunță demisia guvernului și motivele care au dus la această hotărîre, făcînd apel la ajutorul proletariatului din toate țările împotriva deciziilor Conferinței de Pace.
563. 1919 martie 23, *Belgrad*. Fragment din jurnalul întocmit de Michotte de Welle, trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al Belgiei la Belgrad, în legătură cu mișcarea revoluționară din Ungaria.
564. 1919 martie 24 *Belgrad*. Telegramă a ministrului plenipotențiar al Franței la Belgrad, de Fontenay, ce comunică ministrului de externe al Franței, St. Pichon, despre radiogramele lansate de Béla Kun către Lenin, prin care cere Sovietelor o alianță ofensivă și defensivă cu proletariatul ungar.
565. 1919 martie 24, *Belgrad*. Telegramă a ministrului plenipotențiar al Franței la Belgrad, de Fontenay, către Ministerul de Externe al Franței privind politica guvernului de la Budapesta față de România.
566. 1919 martie 28, *Sibiu*. Ordonanță a comandantului trupelor române din Transilvania prin care arată motivele pentru care au fost expulzați unii funcționari de la căile ferate și măsurile ce se impun pentru buna funcționare a căilor ferate, poștei și telegrafului.
567. 1919 martie 28, *Budapesta—Moscova*. Telegramă trimisă de Armata 3 rusă, Republicii Sfaturilor din Ungaria, în care proletariatul ungar este felicitat pentru că a învins burghezia.
568. 1919 martie 30, *Budapesta*. Interviu acordat de Béla Kun, comisar al poporului pentru afaceri externe din Ungaria, ziarului *Neue Freie Press*, referitor la poziția guvernului față de Antantă și la unele aspecte ale politicii interne.
569. 1919 martie 30, *Berna*. Aide-mémoire prezentat de o delegație de oameni politici transilvăneni, în frunte cu Vasile Lucaciu, legațiilor Statelor Unite ale Americii, Marii Britanii, Franței și Italiei la Berna.
570. 1919 martie 30. Articol în care sînt arătate schimbările survenite în viața politică a Ungariei, precum și poziția Partidului Social-Democrat din Transilvania și Banat față de politica națională a guvernului de la Budapesta.
571. 1919 martie, *(Paris)*. Fragment din raportul atașatului militar al Belgiei în Franța, I. Lambert, cu privire la situația politică, economică și militară a României.
572. 1919 aprilie 1—11, *Belgrad*. Jurnal întocmit de Michotte de Welle, trimisul extraordinar și ministru plenipotențiar al Belgiei în Serbia, referitor la misiunea lui Dicne Dénés în Serbia ca trimis al lui Béla Kun.
573. 1919 aprilie 2, *Paris*. Telegramă a președintelui Consiliului de Miniștri și ministru de război al Franței, G. Clemenceau, către Comandantul șef al Armatelor Aliate din Orient, în legătură cu instrucțiunile date generalului Jean Christiaan Smuts pentru misiunea sa specială din Ungaria.
574. 1919 aprilie 7, *Berlin*. Extras dintr-un raport din Berlin către von Bergen, delegat al Germaniei la Budapesta, despre relațiile dintre românii transilvăneni și cei din Regatul României.

575. 1919 aprilie 7, *Budapesta*. Schimb de note între Guvernul Sfaturilor din Ungaria și generalul Jean Christiaan Smuts, însărcinatul Antantei.
576. 1919 <înainte de aprilie 8>. Telegramă a Comandamentului Trupelor române din Transilvania către Marele Cartier General, prin care comunică un memoriu semnat de președintele Consiliului Dirigent referitor la evenimentele ce aveau loc în teritoriul ocupat de trupele ungare.
577. 1919 aprilie 9, *Budapesta*. Articol despre recrutarea muncitorilor români de la Budapesta, în așa-numita Armată Roșie română.
578. 1919 aprilie 10. Articol despre misiunea generalului Smuts la Budapesta; acordul propus guvernului ungar și răspunsul reprezentantului acestuia.
579. 1919 aprilie 12. Telegramă a generalului Berthelot către președintele Consiliului de Miniștri și ministrul de război al Franței, G. Clemenceau, prin care informează asupra cererii Consiliului Dirigent din Transilvania privind protecția sa împotriva atacurilor ungare și asupra hotărîrii guvernului român de a ocupa zona care i-a fost indicată prin decizia Conferinței de Pace din 26 februarie 1919.
580. 1919 aprilie 13, *București*. Telegrama, identică, a celor patru miniștri aliați de la București, transmisă de ministrul plenipotențiar al Franței, Saint-Aulaire, Ministerului de Externe al Franței, în legătură cu ordinul dat de guvern trupelor române să instituie controlul asupra teritoriilor din Transilvania potrivit hotărîrilor Conferinței de Pace, în scopul protejării populației românești; impresia produsă în România de misiunea generalului Smuts la Budapesta.
581. 1919 aprilie 14, *București*. Scrisoare a regelui Ferdinand către Ion I. C. Brătianu în legătură cu discuția purtată cu Constantin Diamandy privind Conferința de Pace.
582. 1919 aprilie 14, *Paris*. Instrucțiuni date de președintele Consiliului de Miniștri și ministru de război al Franței, G. Clemenceau, Comandantului șef al Armatei Aliate din Orient, generalul Franchet d'Espérey, și comandantului armatei din Ungaria, privind atitudinea ce vor trebui să o adopte în cazul în care trupele române ripostează la atacul trupelor ungare.
583. 1919 aprilie 14, *București*. Telegramă a ministrului plenipotențiar al Franței la București, Saint-Aulaire, către Ministrul de Externe al Franței în legătură cu ordinul dat de guvernul român armatei de a institui controlul asupra teritoriilor din Transilvania, stabilite de Conferința de Pace.
584. 1919 aprilie 16. Ordin de operațiuni trimis Comandamentului Trupelor române din Transilvania referitor la acțiunile ce urmează a fi întreprinse de armatele române.
585. 1919 aprilie 18, *Belgrad*. Fragment din *Jurnalul* întocmit de Michotte de Welle, trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al Belgiei la Belgrad, relativ la misiunea generalului Smuts la Budapesta și la evenimentele din Ungaria.
586. 1919 aprilie 19. Notă a delegatului Consiliului Dirigent în guvernul de la București adresată plenipotențiarului român de la Paris, prin care îi cere să intervină pe lângă oameni de seamă ai Antantei și la generalul d'Espérey pentru a se pune capăt atrocităților săvârșite de trupele ungare în Transilvania.

587. 1919 aprilie 20, Constantinopol. Telegramă a generalului Franchet d'Espérey, comandant șef al Armatei Aliate din Orient, către Ministerul de Război al Franței, despre atacul ungar în Transilvania și declanșarea contraofensivei armatei române.
588. 1919 aprilie 23, Budapesta. Articol din ziarul *Népszava*, despre trădarea burgheziei ungare pe teritoriile operațiunilor militare.
589. 1919 aprilie 23, București. Raport al lui Frank Rattigan, însărcinat cu afaceri al Marii Britanii la București, adresat lordului Curzon de Kedleston, secretar de stat pentru afaceri externe, relatînd discuția purtată cu regele Ferdinand în legătură cu intrarea trupelor române în Transilvania și în problema Dobrogei.
590. 1919 aprilie 24, Budapesta. Hotărîre a Consiliului guvernamental revoluționar ungar privind înființarea marelui Comandament unic al Armatei de peste Tisa.
591. 1919 aprilie 24, Budapesta. Notă a Consiliului guvernamental revoluționar ungar, prin care Szamuel Tibor, comisar al poporului pentru problemele războiului, este însărcinat să mențină ordinea în spatele frontului de peste Tisa.
592. 1919 aprilie 25, Constantinopol. Telegramă a Comandantului șef al Armatei Aliate din Orient, generalul Franchet d'Espérey, adresată ministrului de război al Franței și mareșalului Foch, în legătură cu pătrunderea trupelor române în zona neutră și efectul pe care îl va produce în Orient această operațiune militară.
593. 1919 aprilie 26, Nyirbakta. Proces-verbal privind înțelegerea încheiată de conducătorii batalionului secuiesc cu ocazia depunerii armelor.
594. 1919 aprilie 26, București. Telegramă a ministrului plenipotențiar al Franței la București, Saint-Aulaire, cu privire la indicațiile transmise guvernului român în legătură cu atitudinea ce trebuie să o aibă față de Bulgaria și regretul manifestat de acesta pentru faptul că Aliații nu au impus dezarmarea Bulgariei.
595. 1919 aprilie 30, Budapesta. Ofertă de pace a comisarului poporului pentru afacerile externe al Consiliului guvernului revoluționar ungar adresată lui W. Wilson, președintele S.U.A., și guvernelor cehoslovac, iugoslav și român.
596. 1919 aprilie 30, București. Raport al lui Frank Rattigan, însărcinat cu afaceri al Marii Britanii la București, prin care transmite scrisoarea lui Mihail Pherekyde, ministrul de externe ad-interim la București, adresată lordului Curzon de Kedleston, secretar de stat pentru afaceri externe al Marii Britanii, prin care solicită ajutorul Armatei Aliate pentru ocuparea Budapestei.
597. 1919 aprilie 30. Propuneri de Armistițiu făcute trupelor române de către colonelul Semis Worth, comandantul trupelor din Szolnok.
598. 1919 aprilie 30. Notă a Marelui Cartier General român privind acțiunile trupelor ungare de încălcare a Armistițiului prin atacarea în diverse locuri a trupelor române și riposta dată de acestea.
599. 1919 aprilie, Budapesta. Manifest lansat de Republica Sfaturilor din Ungaria despre drepturile muncitorilor de diferite naționalități.

600. 1919 mai 1, *Budapesta*. Raport de sinteză întocmit de Secția operațiilor militare a comisariatului militar privind situația de pe front.
601. 1919 mai 1, *Budapesta*. Mesaj adresat de Béla Kun, în numele guvernului revoluționar ungar, *Tuturor partidelor muncitorești din lume* prin care le comunică nota adresată guvernelor cehoslovac, iugoslav și român.
602. 1919 mai 5, *(Paris)*. Notă a lui Laroche, consilier de ambasadă, pentru subdirecția Europa din cadrul Ministerului de Externe al Franței, în legătură cu numirea unui prefect român pentru comitatul Arad, sugerind necesitatea menținerii statu-quo-ului ca o modalitate de apărare împotriva obiecțiilor pe care le-ar putea formula unii Aliați.
603. 1919 mai 6, *Paris*. Notă a ministrului de externe al Franței, St. Pichon, adresată președintelui Consiliului de Miniștri, ministru de război al Franței, G. Clemenceau, în legătură cu numirea unui prefect român la Arad, exprimându-și opinia că ar fi de preferat menținerea statu-quo-ului până la noi dispoziții, și acordarea unor facilități românilor în calitatea lor de Aliați.
604. 1919 mai 6, *Budapesta*. Articol din ziarul *Népszava* despre înăbușirea rebeliunii contrarevoluționare de la Szolnok.
605. 1919 mai 7. Acordul de armistițiu militar, din 3 mai, care stabilește condițiile încetării ostilităților dintre Ungaria și România.
606. 1919 mai 10, *Cartierul General al Armatei Aliate din Ungaria*. Telegramă a generalului Franchet d'Espérey, adresată Cartierului General al Armatei din Ungaria, cu privire la necesitatea ocupării Banatului de către trupe franceze și înlocuirea autorităților ungare din Banat cu autorități române.
607. 1919 mai 10. Articol apărut în ziarul *Le Temps*, intitulat *Armata română își reia marșul*, referitor la situația din Ungaria și la ordinul dat armatei române de a-și continua marșul spre Budapesta.
608. 1919 mai 14, *Moscova*. Transmisiune — radio despre telegrama lui Cristian Racovski, președinte al Consiliului de apărare al Ucrainei, către unii comandanți ai armatei ucrainene, despre necesitatea de a se da ajutor Ungariei, care a refuzat condițiile de pace ale României.
609. 1919 mai 18 *Budapesta*. Articol din ziarul *Vörös Újság* despre formarea guvernului contrarevoluționar de la Arad.
610. 1919 mai 19, *Sibiu*. Ordonanță a Comandamentului Trupelor române din Transilvania, care stabilește modalitățile de efectuare a rechizițiilor în teritoriul ocupat.
611. 1919 mai 22, *București*. Telegramă a lui Radu Rosetti și a lui M. Pherekyde trimisă președintelui Consiliului de Miniștri român, Ion I. C. Brătianu, la Paris, prin care transmit părerea generalilor Franchet d'Espérey și Grazziani de a ocupa Budapesta cu un număr de divizii românești, grecești, sârbe și franceze.
612. 1919 mai 23, *București*. Raport al generalului Pétin, atașat militar francez în România, înaintat ministrului de război al Franței, G. Clemenceau, cuprinzând rezumatul observațiilor sale în urma unei călătorii de 10 zile în Transilvania și pe frontul trupelor române.

613. 1919 mai 23, București. Raport al ministrului plenipotențiar al Franței în România, Saint-Aulaire, către ministrul afacerilor externe al Franței, St. Pichon, cu privire la nemulțumirile create în România de știrile publicate în presa oficială franceză despre frontierele românești, acuzațiile aduse lui Take Ionescu și atitudinea lui Ion I. C. Brătianu în conjunctura politică existentă.
614. 1919 mai 23 Paris. Scrisoare a lui Philippe Berthelot, director general în Ministerul Afacerilor Externe al Franței, către Ion I. C. Brătianu, prin care anunță desemnarea de către Consiliul principalelor Puteri Aliate și Asociate a unei comisii însărcinate cu determinarea naturii garanțiilor care trebuie luate pentru a asigura protecția minorităților și îi cere să facă propunerile pe care guvernul român le-ar avea de formulat privitor la această problemă.
615. 1919 mai 26, Budapesta. Fragment din jurnalul operațiunilor militare ținut de Comandamentul armatei ungare.
616. 1919 mai 27, Paris. Notă de răspuns a lui Ion I. C. Brătianu către Phillippe Berthelot, director general în Ministerul Afacerilor Externe al Franței, în problema naționalităților.
617. 1919 mai 30, Budapesta. Fragment din jurnalul operațiunilor militare ținut de Comandamentul armatei ungare.
618. 1919 mai 31, Paris. Proces-verbal al celei de a opta ședințe plenare a Consiliului Suprem Aliat în care s-a discutat proiectul de tratat cu Austria.
619. 1919 mai 31, Paris. Telegramă trimisă de Ion I. C. Brătianu lui M. Phe-rekyde în care îi comunică întrevederea cu St. Pichon, ministrul afacerilor externe al Franței.
620. 1919 mai 31, Budapesta. Fragment din jurnalul operațiunilor militare ținut de Comandamentul armatei ungare.
621. 1919 mai. Raport al directorului Vămilelor de la Nisa, Magnon, redactat în urma unei misiuni în România, referitor la provinciile românești ce s-au unit cu România; informații și aprecieri privind poziția lor geografică, trecutul istoric, dezvoltarea demografică, bogățiile solului și subsolului, industria.
622. 1919 iunie 1, Paris. Scrisoare a lui Al. Vaida-Voicvod către Iuliu Maniu, președintele Consiliului Dirigent, prin care-i face cunoscut modul cum se desfășoară lucrările diferitelor foruri ale Conferinței de Pace, discuțiile purtate cu reprezentanții unor state vecine, intervențiile membrilor delegației române, poziția reprezentanților Marilor Puteri.
623. 1919 iunie 6. Scrisoare adresată de Ion I. C. Brătianu președintelui W. Wilson în problema minorităților, însoțită de 2 anexe.
624. 1919 iunie 7. Notă prin care președintele Conferinței de Pace, G. Clemenceau, somează guvernul ungar să pună capăt atacurilor împotriva Cehoslovaciei.
625. 1919 iunie 9, Moscova. Telegramă a comisarului poporului pentru afaceri externe, Cicerin, către Béla Kun, despre dreptul de autodeterminare a poporului slovac.
626. 1919 iunie 9, Budapesta. Răspunsul lui Béla Kun către Cicerin în problema dreptului de autodeterminare al poporului slovac.

627. 1919 iunie 9, <Paris>. Telegramă a lui Ion I. C. Brătianu către M. Pherekyde, în legătură cu măsurile ce trebuie luate de armata română pentru respectarea liniilor de demarcație.
628. 1919 iunie 10. Scrisoare a lui Ion I. C. Brătianu către M. Pherekyde în care îl informează despre problemele discutate în Consiliul celor patru în legătură cu situația din Ungaria.
629. 1919 iunie 10, *Budapesta*. Comunicat al ziarului *Vörös Újság* privind schimbul de note între Béla Kun și președintele Conferinței de Pace, G. Clemenceau.
630. 1919 iunie 11. Scrisoare a lui Ion I. C. Brătianu către M. Pherekyde prin care îl informează asupra unor probleme discutate în Consiliul miniștrilor afacerilor externe.
631. 1919 iunie 11—12. Memoriu al delegației române, prezentat Conferinței de Pace, în legătură cu stabilirea de către Consiliul Suprem Aliat a graniței dintre România și Ungaria.
632. 1919 iunie 13. Notă a președintelui Conferinței de Pace, G. Clemenceau, adresată guvernului român în care, după ce arată unele greutăți care generează nemulțumiri declară că este hotărât de a pune capăt tuturor ostilităților inutile, cerind ca și România să-și retragă trupele în zona stabilită anterior.
633. 1919 iunie 13. Notă a președintelui Conferinței de Pace, adresată lui Béla Kun.
634. 1919 iunie 14, *București*. Telegramă trimisă de M. Pherekyde președintelui Consiliului de Miniștri, Ion I. C. Brătianu, aflat la Paris, prin care îi comunică întrevăderea ce a avut loc la Giugiu între generalul Franchet d'Espérey și generalul C. Prezan, prin care a cerut șefului Marelui Cartier General român cooperarea armatei române alături de cea franceză și sîrbă de intervenție în Ungaria.
635. 1919 iunie 14. Proces-verbal al ședinței Consiliului de Miniștri, ținut sub președinția regelui Ferdinand, pentru a se hotărî acceptarea sau respingerea condițiilor impuse de Conferința de Pace cu privire la problema minorităților și a tranzitului de mărfuri.
636. 1919 iunie 16, *Budapesta*. Scrisoare a lui Béla Kun, comisar al poporului pentru afaceri externe din Ungaria, către președintele Conferinței de Pace, G. Clemenceau, privind hotărîrea guvernului ungar de a respecta hotărîrea guvernelor Puterilor Aliate și Asciate privind încetarea ostilităților.
637. 1919 iunie 20, *București*. Telegramă a lui Saint-Aulaire către Ministerul Afacerilor Externe al Franței, despre garanțiile solicitate Aliatilor de România împotriva unei noi agresiuni din partea Ungariei și despre neacceptarea de către guvernul român, în forma propusă, a clauzelor referitoare la minoritățile naționale și de tranzit în Tratatul de Pace cu Austria.
638. 1919 iunie 23. Notă a lui Ion I. C. Brătianu, adresată lui G. Clemenceau, lui Klotz și mareșalului Foch, în chestiunea aurului românesc din Germania despre care nu se stipulează clar în clauzele financiare ale Armistițiului cu Germania.
639. 1919 iunie 25, *Comandamentul Armatei Aliate*. Scrisoare a mareșalului Foch, comandant șef al Armatei Aliate, către președintele Conferin-

- tei de Pace, G. Clemenceau, privind greutățile pe care le-ar întâmpina armata română dacă retragerea sa nu va fi însoțită de măsuri de precauție.
640. 1919 iunie 26, *Foreign Office*. <Londra>. Adresa Foreign Office-ului privind impresiile lui Herbert Locke, directorul englez al unei bănci din România, asupra crizei de guvern din România, cât și a relațiilor financiare româno-germane.
641. 1919 iunie 27, <București>. Telegramă a lui Frank Rattigan, însărcinat cu afaceri al Marii Britanii la București, adresată lui Balfour, secretar de stat pentru afaceri externe, în legătură cu includerea în Tratatul de Pace de către România a unei clauze care să acorde drepturi civile depline naționalităților conlocuitoare.
642. 1919 iunie 28, *Versailles*. Tratatul de Pace între Puterile Aliate și Asociate și Germania. Este inclus și Pactul Societății Națiunilor.
643. 1919 iunie. Telegramă adresată de regele Ferdinand președintelui Republicii Franceze, Raymond Poincaré, cu ocazia încheierii păcii cu Germania.

LIST OF DOCUMENTS

457. 1918. August <4>/17. Study by Emmanuel de Martonne, professor of geography at Sorbonne, Secretary General of the Studies Committee of the Peace Conference in Paris, entitled "Transylvania", in which the author examines the origin and the evolution of the Transylvanian nationalities, outlining the Latin origin and the preponderance of the Romanian inhabitants; references to the justice of the Romanian inhabitants' rights in the territories under foreign government; these rights agreed with the principles regarding the rules of nationalities adopted by the Entente Powers.
458. 1918. September 16/29. Armistice convention with Bulgaria.
459. 1918. <October 21> / November 3. Armistice concluded between the Allied Powers and Austria-Hungary.
460. 1918. <October 22> / November 4. Paris. Note of the Romanian Unity National Council to Stephen Jean-Marie Pichon; France's Minister of Foreign Affairs, regarding the claim of the Romanians in Transylvania. to separate from Austria-Hungaria and to be considered in the same terms as the other nations which had been set free.
461. 1918. <October 22> / November 4. Paris. Letter by Take Ionescu, Chairman of the National Council of Romanian Unity, to St. Pichon, France's Minister of Foreign Affairs, relative to the Romanian politicians' activity carried on in the country's interest and in consensus with the Entente.
462. 1918. <October 23> / November 5. Washington. Telegram by Robert Lansing US Secretary of State, to Romania's chargé d'affaires ad-interim in the United States of America, assuring him of America's favourable attitude towards Romania and her aspirations.
463. 1918. <October 24> / November 6. Washington. Message by Robert Lansing, US Secretary of State, to the Romanian Government, sent through the Legation of the United States in Iași, on the support the United States of America will lend to Romania at the Peace Conference.
464. 1918. October 26 / <November 8>. Declaration on the common goals of the independent nations in Central Europe, adopted at the Philadelphia gathering and signed by ten representatives of the peoples in the respective European area.
465. 1918. October 28 / <November 10>. Iași. Memorial presented by the Romanian Government to the representatives of the Allied Powers in Romania speaking of Romania's war sacrifices and the resumption of collaboration with the Allies.
466. 1918. October 28 / <November 10>. Iași. Telegram by the four Ministers of the Allied Powers sent to their Governments on the Romanian troops joining the Allies.

467. 1918. <October 29> / November 11. Armistice convention concluded between Germany and the Allied Powers.
468. 1918. <October 31> / November 13, *Belgrade*. Military convention regarding the Armistice with Hungary.
469. 1918. November <1> / 14. Cable report by General Constantin Prezan to King Ferdinand on the decisions made by General Henri-Mathias Berthelot in connection with the problem of Bessarabia, Dobrudja, Transylvania and Banat.
470. 1918. November <15> / 23 and November 22 / December 5. Memorial presented by Romania's Legation in Paris to the French Minister of Foreign Affairs comprising the claims of the Romanian nation in Transylvania and Hungary in relation with the stipulations of the armistice concluded by the Allied Powers with Hungary; Memorial by Iuliu Maniu, Chairman of the National Council of the Romanians in Transylvania and Hungary referring to the same problems; aide-mémoire of the Romanian Legation in Paris which requests alterations to the stipulations in the armistice, bearing on the administration of the territories inhabited by Romanians.
471. 1918. November <15> / 25. *Paris*. Note presented by Romania's Legation in Paris to the French Ministry of Foreign Affairs regarding the commission of the delegates of the National Council of the Romanians in Transylvania and Hungary to discuss alterations of the armistice stipulations.
472. 1918. November 29 / <December 12>. The High Command of the Romanian Army informs the Command of the French Army at the Danube on the Hungarian troops' actions against the Romanian population left under Hungarian occupation and asks for the immediate taking of some localities in the area across the Mureş.
473. 1918. December <5> / 18. Address by the Head of the Allied Military Mission to the Ministerial Armistice Commission containing the order by General Henri-Mathias Berthelot, requesting the evacuation of the Hungarian troops from Cluj and the city's taking by the Romanian armies.
474. 1918. December <6> / 19. Telegram by the Head of the General Staff of the Romanian Army, General Constantin Prezan, to Colonel Toma Dumitrescu, attached to the Allied Armies Command in the Orient, regarding the Romanian troops' crossing the demarcation line set through the Belgrade Armistice and the taking of the Dej-Cluj region.
475. 1918. December <10> / 23, *Budapest*. Note by the Military Allied Mission Chief to the Armistice Departmental Committee regarding General Berthelot's order by which the Romanian High Command is authorised to overtake the line of demarcation and to take up some localities considered to be strategical points.
476. 1918. December 11 / <24>. An article titled *Unirea* (The Union) published in the *Socialismul* newspaper, highlighting the accomplishment of the Romanian national unitary state grounded on broad democracy, as well as the importance of that historic act.
477. 1918. December <12> / 25. *Paris*. Note by the British Embassy to the French Minister of Foreign Affairs regarding the wish of Sir George

- Barclay, British Minister Plenipotentiary in Bucharest, that Romania be represented in the Peace Conference as an Ally.
478. 1918. December 13/26. Bucharest. De Beauvoir de Saint Aulaire, France's Minister Plenipotentiary in Bucharest, informs the French Ministry of Foreign Affairs of the identical cable from the four Allied Ministers relative to Romania's right to have her claims satisfied.
479. 1918. December <18> | 31. Budapest. Note to *Kölnische Zeitung* regarding Romania's political situation, political parties, stand versus Germany and the measures taken by the Brătianu Government.
480. <1918. December 19> | 1919. January 1. Rome. Cable by Camille Barrere, French ambassador in Rome to the French Minister of Foreign Affairs, Stephen Jean-Marie Pichon, informing that the Italian Foreign Minister adheres to France's suggestion relative to Romania's being accepted at the Peace Conference in the same quality and under the same terms as the other allied and belligerent states.
481. <1918. December 19> | 1919. January 1. Paris. Excerpt from the report of Belgium's military attaché in Paris, General Jcostens, referring to the political and military situation in the Balkans, containing information on the military situation in Romania, the morale of the army, the Banat question.
482. <1918. December 19> | 1919. January 7. An article in the French newspaper *Le Temps* on the reception given in Bucharest to the delegation of the Transylvanian Romanians bringing the Union Act.
483. <1918 December 21> | 1919. January 3, Sibiu. Report of the Dirigent Council to Ion I. C. Brătianu, Vice-President of the Council of Ministers, accompanied by a memorandum, concerning the history of Maramureş and the desiderata of the Maramureş population to be submitted to the Peace Conference.
484. <1918. December 21> | 1919. January 3, Cleveland. Appeal addressed by the Executive Central Committee of the Romanian National League to the Romanians in America calling them to support the activity of their brothers in Romania.
485. <1918. December 22> | 1919. January 4. Bucharest. Letter by Sir George Barclay, British Minister Plenipotentiary in Bucharest, to A. J. Balfour, British Foreign Minister on the unconditioned union of Bessarabia to Romania and the thank-you note by the Bessarabian delegation sent to the Allies for having supported the cause of the nationalities.
486. <1918. December 22> | 1919. January 4. London. Report by Belgium's Minister Plenipotentiary in London, Moncheur, to the Belgian Foreign Minister, in connection with the British press opinion on Belgium's, Romania's, Serbia's and the other [states' participation in the Peace Conference.
487. <1918. December 23> | 1919. January 5, London. Cable by France's chargé d'affaires in London, Fleuriau, to the French Foreign Minister, informing that the British Government adhere to France's suggestion that Romania be acknowledged as an Ally.
488. <1918. December 24> | 1919. January 6. Paris. Instructions by the French Foreign Minister, St. Pichon, to his representatives in London, Rome, Bucharest, Belgrade, etc. suggesting that the French, British, Ameri-

- can and Italian Governments remind the Romanian Government that the union of Transylvania and Banat with Romania can be consecrated only by the Peace Conference.
489. <1918. December 25> | 1919. January 7. *Paris*. Note of the French Foreign Ministry on the protest notes from the National Council of the Romanians in Transylvania in connection with certain stipulations bearing on the territories inhabited by Romanians and comprised in the armistice concluded by General Franchet d'Espérey with the Hungarian Government.
490. <1918. December 27> | 1919. January 9. *Sibiu*. Proclamation by the National German-Saxon Council of Transylvania on the German population's decision to unite with Romania.
491. <1918. December 27> | 1919. January 9. Cable by General Henri-Mathias Berthelot to France's War Minister in connection with Romania's situation and her rights to be considered an old Ally.
492. <1918. December 28> | 1919. January 10. *Sibiu*. Letter by the Chairman of the Dirigent Council, Iuliu Maniu, to the President of the Council of Ministers, in connection with the decision of the National German-Saxon Council for Transylvania bearing on the Transylvanian Saxons' joining the Romanian Kingdom.
493. <1918. December 29> | 1919. January 11. *Bucharest*. Excerpt from the letter of an officer in the French Military Mission to Colonel Pétin, on the ethnic unity of the Romanians on both sides of the Carpathians and the enthusiastic reception given to the French delegation by the Romanians in Transylvania and Banat.
494. <1918. December 29> | 1919. January 11. An article in *The Washington Post*, dealing with European reorganizations, and the dismantlement of the Hapsburg Empire.
495. <1918. December 30> | 1919. January 12. *Bucharest*. Telegram by France's Minister Plenipotentiary in Bucharest, Saint-Aulaire, to the French Foreign Minister in connection with Ion I. C. Brătianu's visit to Paris following the attitude of the Entente towards Romania.
496. 1919. January 12. Report by the army chief of staff, General Prezan to Ion I. C. Brătianu, Prime Minister, in connection with the situation in the Transylvanian areas occupied by the Hungarian troops, and the Hungarians' attitude towards the Romanian population.
497. <1918>. Memorandum relating the war aims adopted by the Inter-Allied Socialist and Labour Conference held in London.
498. 1919. January 14. *Bucharest*. Congratulatory cable on New Year's Eve (1919) sent by King Ferdinand to King George V of England, conveyed by Sir G. Barclay, Great Britain's ambassador in Bucharest, acknowledging Great Britain's contribution to the conclusion of the war and the reestablishment of peace.
499. 1919. January 15. *Budapest*. Report by E. von Fürstenberg, Germany's consul general in Budapest, to the Ministry of Foreign Affairs on the circumstances leading to the Transylvanian Saxons' decision to unite with Romania.

500. 1919. *January 15., Paris.* Cable by the President of the Council of Ministers and War Minister of France, George Clemenceau, to General Berthelot, assessing France's stand and the Allies' position towards Romania.
501. 1919. *January 15. Paris.* Letter by the President of the Council of Ministers and War Minister of France, George Clemenceau, to General Berthelot, referring to the French Government's policy towards Romania, her admission to the Peace Conference and the decision relative to Dobrudja, Banat and Transylvania.
502. 1919. *January 16. Bucharest.* Cable by France's Minister Plenipotentiary in Bucharest, Saint-Aulaire, to the French Minister of Foreign Affairs regarding the aftermath that could be caused in Romania by the tidings that she was not among the countries to be represented at the Peace Conference.
503. 1919. *January 16.* Report by General Constantin Prezan, handed over to the President of the Council of Ministers and to the French Command, in connection with the stipulation of the armistice Conventions concluded between the Allies and Austria-Hungary, at Vila Giusti and Belgrade, requesting urgent measures towards claiming the territories inhabited by Romanians.
504. 1919. *January 17, Berlin.* Note by Count Kuno Westarp to the legation counsellor, von Rheinbaben, referring to the frame of mind in Romania vis-à-vis the Germans; rise of cost of living; strike by workers and state whitecollars.
505. 1919. *January 18. Paris.* Excerpt from Protocol no. 1 of the plenary meeting of the peace preliminary conference. Excerpt from the address made by the President of the French Republic, Raymond Poincaré, referring to the reasons of Romania's entering the war.
506. 1919. *March 19—20.* Report of the Social-Democratic Party in Transylvania at the Party Congress pointing out the activity of the Transylvanian socialists for the accomplishment of the union of Transylvania with Romania.
507. 1919. *January 20. Bucharest.* Cable by General Berthelot to the President of the Council of Ministers and War Minister of France, Georges Clemenceau, explaining his attitude towards Romania.
508. 1919. *January 21. London.* Thank-you cable from King George V of Great Britain in reply to King Ferdinand's well-wishing cable, also acknowledging Romania's suffering and efforts and wishing her prosperity.
509. 1919. *January 21 (London).* Memorandum of the Foreign Office expressing the British Government's opinion in connection with the union of Banat and Transylvania to Romania, a question considered incumbent on the Peace Conference.
510. 1919. *January 22. Paris.* Cable by the French Minister of Foreign Affairs conveying to the French Legation in Bucharest the tidings referring to the outcome of Ion I. C. Brătianu's visit to Paris and its echo in the French press.
511. 1919. *January 22. Bucharest.* Cable by Saint-Aulaire, France's Minister Plenipotentiary in Bucharest, to the President of the Council

- of Ministers and Minister of War, George Clemenceau, on the negative effect which General Berthelot's leaving the head position in the Military Mission in Romania could have.
512. 1919. *January 25, Paris.* Excerpt from the official report no. 2 of the plenary meeting within the peace preliminary conference, containing Ion I. C. Brătianu's intervention concerning the small countries' representation in the League of Nations.
513. 1919. *January 29.* News released by the French newspaper *Le Temps* on the national meeting of the Transylvanian Saxons in Mediaș who gave their consensus to the political act achieved on December 1, 1918 in Alba Iulia.
514. 1919. *January (before 30).* Order by the chief of the Romanian troops in Transylvania establishing measures necessary for the good running of the railways.
515. 1919. *January (before 30).* Order by the chief of the Romanian troops in Transylvania establishing measures necessary for the good running of the telegraph-post office service in the area occupied by the Romanian army.
516. 1919. *January 30, Paris.* Instructions by the French Minister of Foreign Affairs to France's Legation in Bucharest, assessing Romania's option of not taking beforehand the areas that were to be awarded to her through the Peace Treaty and informing that the Powers participating in the Conference are resolved not to take into account the territorial occupation previous to the Treaty.
517. 1919. *February 2, Arad.* Communiqué by the Romanian High Command on the decision to take the territory delimited by the Entente, within Transylvania.
518. 1919. *February 2.* An article in the French newspaper *Le Temps*, commenting on the Banat question and the imperative of reaching a negotiated settlement between Romania and Yugoslavia.
519. 1919. *February 4.* Cable by Vasile Stoica in the name of the Romanian National League in America, addressed to King Ferdinand.
520. 1919. *February 5, Bucharest.* Cable by Saint-Aulaire, French Minister Plenipotentiary in Bucharest to the French Minister of Foreign Affairs in relation to the Transylvanian Saxons' and Banat Saxons' joining the Union with Romania.
521. 1919. *February 6.* Letter by the commander of the 11th Infantry Division in Transylvania, General Farret to the commander of the French and British army in the Orient, General Franchet d'Espérey, in connection with the animosities between the Hungarians and the Romanians in Transylvania.
522. 1919. *February 8, Bucharest.* Cable by General Berthelot to the French Minister of War informing on the news received from Transylvania regarding the gory clashes waged by Hungarian military authorities and the atrocities perpetrated against the Romanian population by Hungarians.

523. 1919. February 13. Bucharest. Statement by the Socialist Party and the Trade-Unions in Romania in relation to the union act and the nations' right to self-determination.
524. 1919. February 14. Buckingham Palace. Reply letter by George V of Great Britain to Queen Maria of Romania, acknowledging the war efforts made by Romania and His Government's support of Romania's claims at the Peace Conference.
525. 1919. February 15. An article in the French newspaper *Le Temps* on the Hungarian propaganda in Switzerland against the nationalities' right to self-determination, especially against the Romanians in Transylvania.
526. 1919. February 18. Briefing by Germany's Minister of Foreign Affairs on French General H. M. Berthelot's visit to Transylvania.
527. 1919. February 18. An article in the newspaper *Le Temps* publishing the content of the memorial by Stefan Cicio-Pop relating the Hungarian troops' atrocities against the Romanian population in Transylvania.
528. 1919. February 20. Paris, Instructions by the President of the Council of Ministers and War Minister, G. Clemenceau, to the chief commander of the Allied Army in the Orient, General Franchet d'Espérey, also conveying the cable by the French Minister of Foreign Affairs bearing on France's opinion on the situation in Dobrudja.
529. 1919. February 20. An article in the newspaper *Le Temps* on the false news circulated by Hungarian propaganda regarding Romania and the real cause of this action.
530. 1919. February 20. Coded cable by General Henri-Mathias Berthelot to the President of the Council of Ministers and the War Minister of France, G. Clemenceau, relating about the frame of spirit in Romania vis-à-vis the Transylvanian question.
531. 1919. February 21. Letter by the first delegate from Romania at the Peace Conference sent to the French Foreign Minister, St. Pichon, to the chairman of the Commissions for the Romanians' Claims, André Tardieu, and to the American delegate, House, on the necessity to have the Romanian troops occupy the territories which were going to belong to Romania again.
532. 1919. February 22. Paris. Official report on the meeting of the Peace Conference Committee for Romanian Questions, discussing the possibility to create a neutral area in Transylvania.
533. 1919. February 24. Note from Al. Vaida-Voievod to the Inter-Allied War Council, showing that the armistice Accord of November 13, 1918 was concluded to the detriment and without the knowledge of the Romanians, making necessary the Romanian troops' advance to the delimitation line of these territories.
534. 1919. February 25. London. An article in the newspaper *The Times*, entitled *The Transylvania Autonomy*, dealing with the domestic liberal policy and the achievement of its independence.
535. 1919. February 26. Paris. Excerpt from the official report of the meeting of the Peace Conference Bureau discussing the report presented by the

- military representatives of the Supreme War Council in connection with the creation of a neutral area in Transylvania.
536. 1919. *February 26*. Cable by General Berthelot to the President of the Council of Ministers and War Minister of France, G. Clemenceau, referring to the attack by some Hungarian troops over the Romanian troops in Zalău and Şiria.
 537. 1919. *February, Youngstown, Ohio*. Motion by the Romanians from the United States of America addressed to both the American and the Romanian governments by which they claim that the Peace Conference approve the Romanians' decision to be united into a single State.
 538. 1919. *February*. Statistics drawn up by the Study Committee, signed by Emm. de Martonne, bearing on the population of Romanian and Magyar nationalities in the neighbouring counties in Transylvania, in relation with demarcation lines and according to the Hungarian statistics of 1910.
 539. 1919. *March 1, Paris*. Cable by the President of Council of Ministers and War Minister of France, G. Clemenceau, to the chief commander of the Allied Armies in the Orient, General Henri-Mathias Berthelot, informing on the resolution of the Peace Conference of February 26, 1919, to create a neutral area in Transylvania.
 540. 1919. *March 2*. Report by Colonel Tilly to General Berthelot and Colonel Vyx informing of the continuing violences perpetrated by the Hungarian army in the Arad-Oradea Mare region, and requesting urgent measures.
 541. 1919. *March 2, Oradea*. Report of the National Romanian Council in Oradea Mare and Bihor, referring to the situation of the Romanians in Transylvania.
 542. 1919. *March 3, Paris*. Note of the Romanian delegation at the Peace Conference handed over to General Alby, Chief of the General Staff of the French Army, referring to the settlement of certain problems regarding the Romanian army's collaboration with the allied troops in the neutral area in Transylvania.
 543. 1919. *March 3, Bucharest*. Cable by General Berthelot to the French Minister of War, Georges Clemenceau, informing of the growing number of clashes in Transylvania caused by Hungarian attacks on the Romanian front, especially in the Zalău area.
 544. 1919. *March (after 3) Budapest*. Report by the Romanian liaison officer of the Allied Military Mission, Major G. Potopeanu, referring to the Hungarians' attack on Zalău in the armistice period.
 545. 1919. *March 7*. Address by General Berthelot to General Constantin Prezan, Chief of the General Staff of the Romanian Armies, containing information on the resolution of the Peace Conference in Paris to set up a neutral area between the Romanian and Hungarian troops in Transylvania, to be occupied by French troops.
 546. 1919. *March 9*. Article by which the Socialist Party's statement concerning union is welcomed.
 547. 1919. *March 11, London*. An article in *The Times*, entitled *Truth about Greater Romania*, indicting ill-willed Hungarian propaganda against Romania.

- 548 1919. March 12 (London). An article in *The Times*, titled *The Resurrection of Romania* commenting of Romania's situation following the war and on the acknowledgement of her sacrifices which entitled her to have her claims satisfied.
549. 1919. March 13. (London). Excerpt from an article published in *The Times* entitled *Anxieties and Delay*, concerning the political situation in Hungary.
550. 1919. March 14. Paris. Cable by Lord Derby, Edward George Villiers Stanley, Great Britain's Minister Plenipotentiary in Paris, to Lord Curzon of Kedleston, George Nathaniel, Secretary of State for Foreign Affairs, regarding the Hungarians' violent reaction to the setting up of a new limit of the neutral zone, beyond which the Hungarian forces had to withdraw.
551. 1919. March 16. Paris. Cable by Lord Derby, Edward George Villiers Stanley, Great Britain's Minister Plenipotentiary in Paris, to Lord Curzon of Kedleston, George Nathaniel, Secretary of State for Foreign Affairs, regarding the conditions under which Romania could be helped by the Allies, so as to be able to face any aggression from the exterior.
552. 1919. March 18. Budapest. Report by E. von Fürstenberg, Germany's consul general in Budapest, to the Ministry of Foreign Affairs concerning the frame of spirit in western Hungary, Transylvania and Banat, and the tense relations between nationalities in those areas.
553. 1919. March 19 (Foreign Office) London. Cable by the Foreign Office to Lord Derby, Great Britain's Minister Plenipotentiary in Paris, asking whether General Franchet d'Espérey has received directions on the support to be granted the Romanian army for taking the new frontier in Transylvania.
554. 1919. March 20. Cable by General Berthelot to the commander of the Allied Forces in Constantinople, General Franchet d'Espérey, to the President of the Council of Ministers and War Minister of France, G. Clemenceau, and to Marshal Foch, pointing to the serious situation that could result for Romania following a combined attack, waged simultaneously from the west and the east.
555. 1919. March 20. Cable by General Constantin Prezan to the commander of the troops in Transylvania, containing the decisions taken by the Supreme Allied Council regarding the operations in Transylvania and Hungary.
556. 1919. March 20. Note by the Allies concerning the new line of demarcation determined at Versailles and conveyed to Mihály Károlyi, the President ad-interim of the Republic of Hungary, by Lieutenant Colonel Vyx, Chief of the Allied Military Mission in Budapest.
557. 1919. March 20. Note by General Berthelot to General Prezan, informing on the resolution of the Peace Conference regarding the setting up of a neutral area between the Romanians and the Hungarians.
558. 1919. March 21. Budapest. Reply note by Mihály Károlyi, ad-interim President of the Hungarian Republic, to the head of the Allied Military Mission in Budapest, informing that the Hungarian Government is not apt to acknowledge the resolution of the Peace Conference and to secure its carrying out and, consequently, is compelled to resign.

559. 1919. *March 21*. Order from the Romanian General Staff to the Command of the troops in Transylvania containing measures to prevent an attack by Hungarian troops.
560. 1919. *March 22. Belgrade*. Note by the Commander of the army in Hungary to the general commanding the Danube Army, briefing him on the situation in Hungary.
561. 1919. *March 22. Belgrade*. Cable by France's Minister Plenipotentiary in Belgrade, de Fontenay, to the French Minister of Foreign Affairs, Stephen Pichon, referring to the request placed with the Károlyi Government to withdraw Hungarian troops from Transylvania; the political situation in Hungary.
562. 1919. *March 22*. Proclamation by Mihály Károlyi to the Hungarian people showing that the Government has resigned and the reasons leading to this decision, appealing to the proletariat in all countries, imploring for help against the resolution of the Peace Conference.
563. 1919. *March 23. Belgrade*. Excerpt from the diary kept by Michotte de Welle, Envoy Extraordinary and Belgium's Minister Plenipotentiary in Belgrade, in relation with the revolutionary movement in Hungary.
564. 1919. *March 24. Belgrade*. France's Minister Plenipotentiary in Belgrade, de Fontenay, briefs French Minister of Foreign Affairs, Stephen Pichon on the radiograms launched by Béla Kun to Lenin, asking for an offensive and defensive alliance of the Hungarian proletariat with the Soviets.
565. 1919. *March 24. Belgrade*. Cable by France's Minister Plenipotentiary in Belgrade, de Fontenay, to the French Ministry of Foreign Affairs regarding the Budapest Government's policy towards Romania.
566. 1919. *March 28. Sibiu*. Official report of the commander of the Romanian troops in Transylvania showing the reasons for the expelling of some railway clerks and the measures necessary for the good running of the railway system, the post office and telegraph.
567. 1919. *March 28. Budapest—Moscow*. Cable by the 3rd Russian Army to the Republic of Councils in Hungary, congratulating the Hungarian proletariat for having defeated the bourgeoisie.
568. 1919. *March 30. Budapest*. Interview granted by Béla Kun, People's Commissary for Foreign Affairs of Hungary, to the newspaper *Neue Freie Press*, referring to the Government's position as to the Entente, and to some aspects of the internal policy.
569. 1919. *March 30. Bern*. Aide-mémoire presented by a delegation of Transylvanian politicians led by Vasile Lucaciu, to the delegations of the United States of America, Great Britain, France and Italy, in Bern.
570. 1919. *March 30*. Article in which there are shown the changes occurred in the political life of Hungary as well as the attitude of the Social-Democratic Party in Transylvania and Banat towards the national policy of the Government in Budapest.
571. 1919. *March (Paris)*. Excerpt from the report of Belgium's military attaché in France, I. Lambert, bearing on Romania's political, economic and military situation.

572. 1919. *April 1—11. Belgrade.* Diary kept by Michotte de Welle, Belgium's Envoy Extraordinary and Minister Plenipotentiary in Serbia, dealing with Diene Dénés' mission in Serbia as Béla Kun's envoy.
573. 1919. *April 2. Paris.* Cable by the President of the Council of Ministers and War Minister of France, Georges Clemenceau, to the Chief Commander of the Allied Armies in the Orient in relation with the instructions given to the British General Jean Christiaan Smuts for his special mission in Hungary.
574. 1919. *April 7. Berlin.* Excerpt from a report sent from Berlin to von Bergen, Germany's delegate in Budapest, about the relations between the Romanians in Transylvania and those in Romania.
575. 1919. *April 7. Budapest.* Exchange of notes between the Government of Councils in Hungary and General Jean Christiaan Smuts, the chargé d'affaires of the Entente.
576. 1919. *<Before April 8>.* Cable from the Command of the troops in Transylvania to the General Staff informing of a protest signed by the Chairman of the Leading Council referring to the events in the territory occupied by Hungarian troops.
577. 1919. *April 9. Budapest.* An article about the recruitment of Romanian workers in Budapest to the so-called Romanian Red Army.
578. 1919. *April 10.* Article about General Jean Christiaan Smuts' mission in Budapest; agreement proposed to the Hungarian government and the delegate's answer.
579. 1919. *April 12.* Cable by General Henri-Mathias Berthelot to the President of the Council of Ministers and War Minister of France, G. Clemenceau, briefing on the demand of the Leading Council in Transylvania in connection with protecting its nationalities against Hungarian attacks and on the resolution of the Romanian Government to take the area appointed in the decision of the Peace Conference of February 26, 1919.
580. 1919. *April 13, Bucharest.* Identical cable of the four allied ministers in Bucharest sent by France's Minister Plenipotentiary to the French Ministry of Foreign Affairs, in relation with the order issued for the Romanian troops to take control over the territories in Transylvania according to the resolutions of the Peace Conference, with a view to protecting the Romanian population; the impression created in Romania by General Smuts's mission to Budapest.
581. 1919. *April 14. Bucharest.* Letter by King Ferdinand to Ion I. C. Brătianu regarding the discussion with Constantin Diamandy on the Peace Conference.
582. 1919. *April 14. Paris.* Instructions by the President of the Council of Ministers, French Minister of War, Georges Clemenceau to the Commander-in-Chief of the Allied Forces in the Orient, General Franchet d'Espérey and to the Commander of the army in Hungary, on the attitude to be adopted in case the Romanian troops retort to the Hungarian troops' attack.
583. 1919. *April 14. Bucharest.* Cable from the French Minister Plenipotentiary in Bucharest, Saint-Aulaire, to the French Ministry of Foreign Affairs in connection with the order issued by the Romanian Govern-

- ment for the Romanian army to take the Transylvanian territories designated by the Peace Conference.
584. 1919. *April 16.* Operation order sent to the Command of the Romanian troops in Transylvania regarding the actions to be taken by the Romanian armies.
585. 1919. *April 18. Belgrade.* Excerpt from the diary kept by Michotte de Welle, Belgium's Envoy Extraordinary and Minister Plenipotentiary in Belgrade regarding General Smuts's mission in Budapest and the events in Hungary.
586. 1919. *April 19.* Note by the delegate of the Dirigent Council by the Bucharest Government sent to the Romanian Plenipotentiary in Paris entreating for an intervention by the moguls of the Entente and by General d'Espérey to put an end to Hungarian troops' atrocities against the Romanians, in Transylvania.
587. 1919. *April 20. Constantinople.* Cable from the French General Franchet d'Espérey, Commander-in-Chief of the Allied Army in the Orient to the French Minister of War, in connection with the Hungarian attack in Transylvania and the launching of the Romanian Army's counter-offensive.
588. 1919. *April 23. Budapest.* An article in the newspaper *Népszava* on the treason by the bourgeoisie in the military operation territories.
589. 1919. *April 23. Bucharest.* Report by Frank Rattigan, British chargé d'affaires in Bucharest, to Lord Curzon of Kedleston, Secretary of State for Foreign Affairs, relating the discussion with King Ferdinand in connection with the Romanian troops' entering Transylvania, and Dobrudja's question.
590. 1919. *April 24. Budapest.* Decision by the Revolutionary Governmental Council regarding the setting up of the High Single Command of the Army across the Tisa.
591. 1919. *April 24. Budapest.* Note from the Revolutionary Governmental Council by which Szamuel Tibor, People's Commissary for Questions of War, is encharged to maintain order behind the front of the Tisa.
592. 1919. *April 25. Constantinople.* Cable by the Commander-in-Chief of the Allied Forces in the Orient, General Franchet d'Espérey, to France's Minister of War, and to Marshal Foch in relation with the Romanian troops' advance into the neutral zone and the effects caused by this military operation in the Orient.
593. 1919. *April 26. Nyirbakta.* Official report bearing on the understanding concluded by the heads of the Szeckler battalion on the laying down of arms.
594. 1919. *April 26. Bucharest.* Cable by France's Minister Plenipotentiary in Bucharest, de Beauvoir de Saint-Aulaire, in connection with the suggestions made to the Romanian Government regarding the attitude to be taken towards Bulgaria, and his regret at the fact that the Allies have not imposed Bulgaria's laying down the arms.
595. 1919. *April 30. Budapest.* Peace offer from the People's Commissar for Foreign Affairs of the Hungarian Revolutionary Governmental Council, to W. Wilson, President of the United States of America, to the Czechoslovak, Yugoslav and Romanian Governments.

596. 1919. April 30. *Bucharest*. Report by Frank Rattigan, British chargé d'affaires in Bucharest, reproducing the letter of Mihail Pherekyde, Foreign Minister ad-interim in Bucharest, sent to Lord Curzon of Kedleston, Secretary of State for Foreign Affairs, requesting the help of the Allied Armies for taking Budapest.
597. 1919. April 30. Armistice proposals made to the Romanian troops by Colonel Semis Worth, commander of the troops in Szolnok.
598. 1919. April 30. Note from the Romanian General Staff on the Hungarian troops's actions encroaching the armistice through attacks at several points of the Romanian troops, and the latter's retort.
599. 1919. April. *Budapest*. Manifesto launched by the Republic of the Councils in Hungary on the rights of the workers of various nationalities.
600. 1919. May 1. *Budapest*. Synthesis report by the Military Operations Sector of the military commissariat on the situation on the front.
601. 1919. May 1, *Budapest*. Béla Kun's message addressed in the name of the Hungarian revolutionary government to "all the workers' parties in the world" relating to the note to the Czechoslovak, Yugoslav and Romanian governments.
602. 1919. May 5. (*Paris*). Note by Laroche, embassy counsellor at the Europe department within the French Ministry of Foreign Affairs, in relation with the appointment of a Romanian prefect for Arad county, suggesting the necessity to maintain the status-quo as a modality to parry any objections some of the Allies could have.
603. 1919. May 6. *Paris*. Note by the French Minister for Foreign Affairs, St. Pichon, to the President of the Council of Ministers in relation with the appointment of a Romanian prefect in Arad, expressing the opinion that a status-quo would be preferable until further orders as well as the granting of facilities to Romanians in their quality as Allies.
604. 1919. May 6. *Budapest*. The newspaper *Népszava* comments on the quenching of the counter-revolutionary rebellion in Szolnok.
605. 1919. May 7. Agreement of military armistice of May 3, setting the conditions for a ceasefire between Hungary and Romania.
606. 1919. May 10. *General Staff of the Allied Army in Hungary*. Cable by General Frenchet d'Espérey to the General Staff of the Army in Hungary on the necessity to have the French troops take Banat and to replace the Hungarian authorities in Banat with Romanian authorities.
607. 1919. May 10. An article in the newspaper *Le Temps* titled *The Romanian Army Resumes Marching*, referring to the situation in Hungary and the order on the Romanian army's continuing its march to Budapest.
608. 1919. May 14. *Moscow*. Radio broadcast about the cable from Cristian Racovski, Chairman of Ukraine's Defence Council to some of the commanders of the Ukrainian army on the need to help Hungary which has refused Romania's peace conditions.
609. 1919. May 18. *Budapest*. The newspaper *Vörös Újság* writes on the setting up of the counter-revolutionary government in Arad.

610. 1919. *May 19. Sibiu.* Official report from the Command of the troops in Transylvania establishing the modalities for requisitioning in the occupied territory.
611. 1919. *May 22. Bucharest.* Cable from Radu Rosetti and Mihail Pherekyde to the President of the Romanian Council of Ministers, Ion I. C. Brătianu, in Paris, conveying the opinions of Generals Franchet d'Espérey and Grazziani to take Budapest with a number of Romanian, Greek, Serbian and French troops.
612. 1919. *May 23. Bucharest.* Report by General Pétin, French military attaché in Romania, to France's Minister of War, G. Clemenceau, containing a summary of his observations following a 10-day trip to Transylvania and to the front of the Romanian troops.
613. 1919. *May 23. Bucharest.* Report by France's Minister Plenipotentiary in Romania, de Beaupoil de Saint-Aulaire, to the French Minister of Foreign Affairs, Stephen Jean-Marie Pichon, on the discontent created in Romania by the news published in the French semi-official press organs in connection with the Romanian frontiers, the accusations against Take Ionescu and Ion I. C. Brătianu's attitude under the existing political circumstances.
614. 1919. *May 23. Paris.* Letter from Philippe Berthelot to I. I. C. Brătianu, informing that the Council of the main Allied Powers has designated a commission encharged to determine the nature of the guarantees to be taken in order to assure the protection of minorities and asking for the propositions the Romanian Government might make in connection with this issue.
615. 1919. *May 26. Budapest.* Excerpt from the military operations log kept by the Command of the Hungarian army.
616. 1919. *May 27. Paris.* Reply note from I. I. C. Brătianu to Philippe Berthelot on the question of the nationalities.
617. 1919. *May 30. Budapest.* Excerpt from the military operations log kept by the Command of the Hungarian army.
618. 1919. *May 31. Paris.* Official report of the 8th plenary meeting of the Supreme Council discussing the draft treaty with Austria.
619. 1919. *May 31. Paris.* Cable sent by Ion I. C. Brătianu to M. Pherekyde informing of the meeting with St. Pichon, French Minister for Foreign Affairs.
620. 1919. *May 31. Budapest.* Fragment from the military operations log kept by the Command of the Hungarian army.
621. 1919. *May.* Report by the director of the Customs in Nice, Magnon, drawn up following a mission in Romania, referring to the Romanian provinces that have united with Romania, and assessments as to their geographical position, historical past, demographic development, soil and subsoil riches, industry, a.o.
622. 1919. *June 1. Paris.* Letter from Al. Vaida-Voievod to Iuliu Maniu, Chairman of the Leading Council informing on the unfolding of the various fora of the Peace Conference, on the discussions held by the representatives of some neighbouring countries, the interventions of the Romanian delegates, and the stand of the Great Powers.

623. 1919. *June 6.* Letter from I. I. C. Brătianu to President Wilson on the minorities question, accompanied by 2 annexes.
624. 1919. *June 7.* Note by which the President of the Peace Conference, G. Clemenceau, summons the Hungarian Government to put an end to its attacks against Czechoslovakia.
625. 1919. *June 9. Moscow.* Cable by the Soviet People's Commissar for Foreign Affairs, Chicherin, to Béla Kun, on the Slovak people's right to self-determination.
626. 1919. *June 9. Budapest.* Reply from Béla Kun to Chicherin on the question of the Slovak people's right to self-determination.
627. 1919. *June 9. (Paris).* Cable by Ion I. C. Brătianu to M. Pherekyde as regards the measures to be taken by the Romanian army for the observance of the demarcation lines.
628. 1919. *June 10.* Letter by Ion I. C. Brătianu to M. Pherekyde, informing on the problems discussed by the Council of the Four in connection with the situation in Hungary.
629. 1919. *June 10. Budapest.* Communiqué of the newspaper *Vörös Újság* on the exchange of notes between Béla Kun and the President of the Paris Peace Conference, G. Clemenceau.
630. 1919. *June 11.* Letter from Ion I. C. Brătianu to M. Pherekyde briefing on some aspects of the discussions in the Council of Foreign Ministers.
631. 1919. *June 11—12.* Memorial of the Romanian delegation presented at the Peace Conference in relation with the setting of the frontier line between Romania and Hungary by the Supreme Council.
632. 1919. *June 13.* Note by the President of the Peace Conference, G. Clemenceau, to the Romanian Government, informing of some difficulties arousing discontent and retorts, and stating his decision to put an end to all useless hostilities so that Romania may withdraw her troops to the zone established previously.
633. 1919. *June 13.* Note by the President of the Peace Conference to Béla Kun.
634. 1919. *June 14. Bucharest.* Cable from M. Pherekyde to the President of the Council of Ministers, Ion I. C. Brătianu, in Paris, informing him of the meeting in Giurgiu between General Franchet d'Espérey and General Prezan, asking the Chief of the Romanian High Command to cooperate alongside the French and Serbian armies in the operation in Hungary.
635. 1919. *June 14.* Official-report of the meeting of the Council of Ministers, chaired by King Ferdinand, deciding upon the acceptance or refusal of the conditions imposed by the Peace Conference, regarding the question of the minorities and of goods transit.
636. 1919. *June 16. Budapest.* Letter from Béla Kun, Commissar for Foreign Affairs of the Hungarian Republic to the President of the Peace Conference, G. Clemenceau, bearing on the Hungarian Government's decision to observe the decision of the Allied Powers' Governments as to the cessation of hostilities.
637. 1919. *June 20. Bucharest.* Cable by Saint-Aulaire to the French Minister of Foreign Affairs on the guarantees requested from the Allies by Roma-

- nia against a fresh aggression from Hungary, and on the non-acceptance by the Romanian Government of the clauses as such in connection with national minorities and with transit in the Peace Treaty with Austria.
638. 1919. *June 23.* Note from Ion I. C. Brătianu to G. Clemenceau, to Klotz and to Marshal Ferdinand Foch on the question of the Romanian gold in Germany, which was not stipulated in the financial clauses of the Armistice with Germany.
639. 1919. *June 25.* *Allied Armies Command.* Letter from Marshal Ferdinand Foch, Commander-in-Chief of the Allied armies, to the President of the Peace Conference, G. Clemenceau, concerning the difficulties the Romanian army could face if its withdrawal were not accompanied by measures of protection.
640. 1919. *June 26.* *Foreign Office. London.* Address of the Foreign Office regarding the impressions of Herbert Locke, British director of a bank in Romania, on the government crisis in Romania and on Romanian-German financial relations.
641. 1919. *June 27.* *Bucharest.* Cable from Frank Rattigan, British chargé d'affaires in Bucharest, to Balfour, Secretary of State for Foreign Affairs, in connection with the inclusion in the Peace Treaty by Romania of a clause granting full civil rights to the nationalities.
642. 1919. *June 28.* *Versailles,* Peace Treaty between the Allied Powers and Germany. The Covenant of the League of Nations is also included.
643. 1919. *June.* Cable from King Ferdinand to the President of the French Republic, Raymond Poincaré, on the conclusion of peace with Germany.